

Europos mokyklos

Generalinės sekretorės biuras

Pedagogikos skyrius

Réf. : 2007-D-441-It-5

Orig. : EN

VAIKYSTĖS APSAUGA

Patvirtinta Valdytojų Tarybos raštiškos procedūros, pradėtos 2008 m. balandžio 21, pasibaigiančios 2008 m. gegužės 13 d., būdu.

VAIKYSTĖS APSAUGA

EUROPOS MOKYKLŲ NACIONALINIŲ DELEGACIJŲ, DIREKTORIŲ IR MOKYTOJŲ ATSAKOMYBĖ

Kontekstas

Vaikystės apsauga, rėmimas ir gerovė, be jokios abejonės yra pagrindinės Europos mokyklų sistemos užduotys. Prievolė veikti atsargiai ir uoliai, verčia visus, už sistemos priežiūrą atsakingus asmenis (įskaitant personalo paskyrimo ir pastatų priežiūros darbuotojus), iš visų jėgų stengtis prižiūrėti, kad visi asmenys, dirbantys su mokiniais, būtų tinkami tam darbui, ir kad patys mokiniai tobulėtų kiek įmanoma saugesnėje mokymo aplinkoje.

Rengiant šį dokumentą, buvo remiamasi šiais faktoriais :

- Priemonių, kurių valstybės narės ėmėsi, siekdamos patikrinti, ar jų potencialūs darbuotojai yra tinkami dirbti su vaikais, didelės įvairovės pasekmės. Dėl tokios taikomų praktikų bei procedūrų įvairovės, iškyla rizika, kad atsitikus kokiam nors įvykiui, Europos mokykloms gali iškilti tam tikrų nesklaidumų.;

Tokių kaip mokyklose dažnai išskylančios sveikatos bei saugumo problemos, kurias jos turi spręsti, pavyzdžiui, kaip tai susiję su už pastato ribų vykstančia veikla.

- Daugumoje Europos Sąjungos valstybių narių vis labiau teikiama svarba vaiko teisėms, dėl ko vis dažniau patraukiama civilinė atsakomybė už įtariamą ar įrodytą netinkamą elgesį su vaikais.

Dėl visų šių priežasčių, buvo nuspręsta, jog būtų naudinga į vieną dokumentą surašyti geros praktikos gaires mokyklų srityje, susijusias su vaikų saugumu, sveikata ir fizine, psichine bei dvasine gerove. Šis dokumentas skatina nustatyti bendras gaires. Mokyklos yra raginamos imtis visų priemonių čia paminėtose srityse. Daugeliu atveju, tai privers parengti nuosavą ir detalesnę politiką, atsižvelgiant į vietos situaciją.

Principai

Labai svarbu, kad viso personalo skyrimo ir priežiūros procedūros, visiems vaikams, neatsižvelgiant į jų tautybę bei jų lankomą Europos mokyklą, užtikrintų vienodą saugumą bei dėmesį.

Kiekvienos mokyklos etika turėtų būti paremta visų mokyklos bendruomenės narių savitarpio pagarbos principu, tam kad, viena vertus, užsitarnautų mokinių pagarbą, o kita vertus, paliktų jiems teisę į psichologinį bei fizinį intymumą. Iškilus konfliktui asmeninio pobūdžio informacijos atskleidimo, bet kokiomis aplinkybėmis pirmenybė turi būti teikiama vaiko teisėms. Asmeninė laisvė ir teisė į orumą yra yra Konstitucijoje numatytos neatimamos kiekvieno žmogaus teisės, taikomos visiems švietimo sistemos veikėjams. Šių principų laikymasis, be kita ko, drauzia naudoti prieš mokinius bet kokią fizinę ar psichologinę prievartą, įskaitant bet kokias žeminančias bausmes.

Nuolat galiojančios, šios teisės niekaip nėra priklausomos nuo kaip mokiniai vykdo savo mokyklinės pareigas; žmogaus teisių laikymasis mokinių atžvilgiu negali būti niekaip susijęs su jų pareigų vykdymu.

Reiktų prižiūrėti, kad, viena vertus, visa nerimą kelianti informacija, susijusi su vaikų gerove ir apsauga, būtų perduodama atitinkamam asmeniui/mokyklos direktoriui, kuris prireikus, apie tai informuotų nacionalines valdžios institucija, kita vertus, reikia, kad būtų labai rimtai žiūrima į visus pranešimus.

Būtina suprasti ir gerbti ypatingą svarbą to, kaip jautriai ir su palankumu yra nagrinėjamos su vaikystės apsauga susijusios bylos.

Visais atvejais turi būti aiškiai nurodoma darbo įstauose numatyta atsakomybė dėl vaikystės apsaugos.

Situacija

Tarp sunkumų, išskylančių sistemoje siekiant užtikrinti vaikų saugumą, yra keletas neišvengiamų variacijų, kadangi į septyniose skirtingose šalyse esančias 14 mokyklų mokytojus deleguoja 27 valstybės, turinčios savo specifinius reglamentus, prioritetus ir sprendimo būdus.

Tokie specifiniai aspektai yra :

- Labai skirtingi teisės aktai dėl lytinės brandos amžiaus;
- Skirtingos mokytojų paskyrimo taisyklės, procedūros, keliamų reikalavimų ir praktikos prasme;
- Mokyklų direktorių atsakomybė paskirti tikybos ir etikos mokytojus;
- Galimi tos valstybės narės, kuri deleguoja mokytoją ir tos, kurioje deleguotasis mokytojas vykdo profesinę veiklą, reglamentų ir galiojančių reikalavimų skirtumai; Galimi konfliktai tarp skaidrumo reikalavimo ir kiekvieno asmens teisės į privatų gyvenimą ir jo tesių apsaugą pagal nacionalinius reglamentus arba tarptautinę teisę ;
- Būtinybė prižiūrėti mokykloje su vaikais dirbančius savanorius ;
- Būtinybė prižiūrėti visus asmenis, turinčius kontaktą su vaikais ; Vaikų apsauga visais jų mokymo aspektais.

Tačiau, svarbu prižiūrėti, kad nustatyti sunkumai bei kliūtys nesutrukdytų kiekvienoje mokykloje įgyvendinti veiksmingą sveikatos, saugumo ir vaikystės apsaugos politiką.

1. Vaikystės apsaugos įgyvendinimo politika (bendri dalykai)

- 1.1 Remiantis anksčiau minėtais principais ir toliau minimomis direktyvomis, kiekviena valstybė narė turi parengti savo vaikystės apsaugos politiką ir detaliai pristatyti galiojančias priemones (taip pat atsižvelgiant į priimančioje valstybėje galiojančias taisykles). Tokios politikos pristatymo tekstas bus įteiktas tėvams, kurių atstovai turėtų dalyvauti jo rengime. Siekiant užtikrinti, kad vaikystės apsaugos politiką įsisavintų ir jos laikytųsi visi mokyklos bendruomenės atstovai, būtina ją publikuoti bei platinti.
- 1.2 Visi susiję dalyviai, siekdami mokinių gerovės, privalo veikti laikydamiesi šių principų ir mokyklos vaikystės apsaugos politiką. Visi mokyklos bendruomenės atstovai turi prisiversti laikytis šių taisyklių.
- 1.3 Siekiant paremti vaikystės apsaugos procedūras visose Europos mokyklose, kiekviena iš jų turi paskirti asmenį, tai yra direktorių arba jo paskirtą asmenį, atsakingą už ryšius vaikystės apsaugos srityje, kuris užtikrintų ryšių su nacionalinėmis valdžios institucijomis dėl specifinių vaikystės apsaugos priemonių, ir paskirti vieną žmogų iš personalo arba savanorį, kuris užsiimtų veikla, susijusia su vaikystės apsauga.
- 1.4 Emocinio ir seksualinio švietimo pamokų metu, mokymo programų pagalba, mokyklos turi suteikti mokiams informacijos apie psichologinius, fizinius ir seksualinius pavojus bei išnaudojimą, o asmeninio ugdymo ir sveikatos pamokose informuoti apie rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo žalą. Mokyklos taip pat turėtų suteikti mokiniams informaciją apie elgesį internete bei tinkamą jo naudijimą, siekiant išvengti *cyber-bullying* atvejų, neteisingų apkaltinimų ir pan.

2. Personalas

Su Europos mokyklų mokiniais dirbantis personalas (įskaitant ir tikybos mokytojus), prieš pradėdamas eiti pareigas, turės pateikti pažymą dėl teistumo, pažymą dėl dorovės arba atitinkamą jų kilmės šalies arba tos šalies, kurioje jie dirbo, pažymą.

2.1 Deleguojamas personalas

Kiekviena valstybė turi užtikrinti, kad jos į Europos mokyklas deleguojamas personalas, ar tai būtų tos šalies ar kitos valstybės narės teritorijoje, būtų tinkamas dirbti su vaikais ir atitiktų galiojančiuose nacionaliniuose įstatymuose dėl mokymo personalo, įskaitant įstatymus dėl vaikų apsaugos, nurodytus reikalavimus.

2.2 Tikybos mokytojai

Tikybos mokytojų atveju, juos skiriančios religinės valdžios institucijos turi įsitikinti, kad tie asmenys yra tinkami dirbti su vaikais ir laikosi vietos įstatymų (ypač susijusių su vaikystės apsauga).

2.3 Laikini lektoriai

Kiekviena mokykla, turi prižiūrėti, kad visi laikini lektoriai (įskaitant tikybos mokytojus) būtų tinkami dirbti su vaikais ir laikytųsi vietos įstatymų (ypač susijusių su vaikystės apsauga).

2.4 Kiti, be priežiūros su mokiniais dirbantys asmenys

Visi Europos mokyklose dirbantys asmenys, kurie be priežiūros būna su vaikais, turi būti apklausti pagal galiojančius įstatymus. Jei tokių įstatymų nėra, reiktų kaip įmanoma labiau įsitikinti, kad tie asmenys nekelia problemą.

2.5 Mokyklos imsis visų reikiamų priemonių, kad užtikrintų, jog į jų patalpas nepatektų joks asmuo, neturintis tam leidimo, ir kad visų leidimus turinčių lankytojų tapatybė būtų leingvai nustatoma.

2.6 Rekomenduojama, kad direktorius ir visas, kontaktą su mokiniais turintis personalas, turėtų atitinkamą išsilavinimą, leidžiantį jiems veiksmingai vykdyti pareigas vaikystės apsaugos srityje. Toks išsilavinimas turėtų būti numatytas ir įtrauktas į mokyklų personalo rengimo planų programas.

3. Sveikata, saugumas ir patogumas

3.1 Mokyklos aplinka

Labai svarbu, kad visi Europos mokyklose dirbantys asmenys, dirbtų saugioje, sveikoje ir patogioje aplinkoje. Kad tai užtikrintų, mokyklos atlieka detalius rizikos vertinimus ir reguliarius saugumo įrangos patikrinimus, dažnai valo mokyklos aplinką, skatina sveiką mitybą ir higienos įpročius bei prižiūri, kad klasės būtų tinkamai įrengtos ir patogios.

Svarbu prižiūrėti, kad mokykla būtų pajėgi reaguoti greitai ir pagal nelaimingų atsitikimų ir ligos atveju numatytą procedūrą. Tai apima mokymo ir kito personalo narių parengimą suteikti pirmąją pagalbą ir (tiek, kiek tai neprieštarauja galiojantiems teisės aktams) ir tinkamą įvykių registravimą.

Esant reikalui, tėvai suteikia mokyklai atitinkamą informaciją apie alergijas ar kitas jų vaikų ligas, atsižvelgiant į medikų išvadas, tėvų pageidavimus bei konfidencialumo laikymąsi.

3.2 Veikla už mokyklos ribų

Kai veikla vykdoma už mokyklos ribų, pastaroji turi užtikrinti mokinių gerovę (pavyzdžiui, patikrindama ar centras, kuriame pasirinkta apgyvendinti vaikus, yra patvirtintas vietos valdžios įstatymų). Bet kokioms mokyklinėms išvykoms turi būti taikoma atitinkama rizikos įvertinimo procedūra, į kurią turi būti pilnai įtraukti išvyką mokinius lydintys mokytojai.

Tėvai turi būti pilnai informuoti apie visus mokyklinės išvykos, kurioje dalyvauja jų vaikai, aspektus.

4. Procedūrų taikymas

4.1 Elgsena

Labai svarbu, kad kiekviena mokykla taikytų atnaujintas, suderintas ir poreikiams pritaikytas procedūras, patenkinančias visų amžiaus grupių mokinių poreikius. Labai svarbu, kad visi mokyklinės bendruomenės nariai būtų susipažinę su šiomis gairėmis ir jomis vadovautųsi :

- Skatinti tinkamą ir saugų elgesį mokyklos viduje, valgykloje, pamokų ir pertraukų metu, prieš ir po mokyklinės veiklos bei mokyklos autobuse ir mokyklinių išvykų metu ;
- Veiksmingai prižiūrėti ir imtis tinkamų priemonių stebint mokinių lankomumą ir pateisinamą ar nepateisinamą nedalyvavimą mokyklinėje veikloje mokyklos patalpose ar už jos ribų, taip pat, informuoti atitinkamus mokinius apie blogo lankomumo, nereguliaraus darbo ir blogo elgesio pasekmes;
- Informuoti mokytojus ir visus kitus susijusius darbuotojus apie tai, kaip svarbu rodyti gerą pavyzdį.

4.2 Supažindinti mokinius su jų teisėmis ir pareigomis.

Visos Europos mokyklos turėtų mokiniams ir visam jose dirbančiam personalui sudaryti tinkamą aplinką, užtikrinančią pagarbą mokinių ir mokytojų bendravimą tiek klasėje, tiek ir už jos ribų, apsaugantį mokinius nuo bet kokios diskriminacijos formos. Nuo šiuo, tiek mokytojai, tiek ir mokiniai turi vengti išankstinių nusistatymų dėl tautybės, lyties, seksualinės orientacijos, rasės, negalios, specifinių poreikių ir pan. Siekdamos šio tikslo, mokyklos turėtų mokyti žmonių tarpusavio santykių ir skatinti gerbti lygių galimybių ir visų mokyklinės bendruomenės narių įtraukimo, nepriklausomai nuo jų rasės, tautybės, religijos, seksualinės orientacijos, negalios ar specifinių poreikių, principus.

4.3 *Bullying*

Kiekviena mokykla turėtų parengti ir paskelbti :

- Aiškią politiką ir procedūras, kurių reikėtų laikytis jei mokinys yra persekiojamas kito mokinio ar mokytojo, ar tai būtų tiesioginė ar tiesioginė fizinė ar žodinė agresija (pažeminimai, apkalbos, gandai ir pan.) ;
- Kiekviena mokykla turėtų turėti parengusi persekiojimų mokyklos aplinkoje prevencijos programą (« bullying »), įtrauktą į metinį mokyklinės veiklos kalendorių. Mokytojai pedagoginių susirinkimų metu turėtų bent jau gauti informaciją šia tema.;

4.4 Skundų nagrinėjimo sistema

Kiekviena mokykla turėtų parengti ir paskelbti veiksmingą skundų nagrinėjimo sistemą, kurioje būtų numatyti šie punktai :

- Aiški informacija apie tai, kokią procedūrą taikyti norint pateikti skundą (pradinėje mokykloje, paprastai, pagrindiniam mokytojui; vidurinėje - dažnai orientavimo centrui) ;
- Skundų nagrinėjimo procedūra, esant reikalui, numatant skundo pateikėjo anonimiškumą, tačiau taip pat, informuojant asmenį, prieš kurį yra pateiktas skundas ;
- Pateiktų skundų ir priemonių, kurių buvo imtasi, registro tvarkymas ;
- Informacijos perdavimas reikiamiems mokyklos bendruomenės nariams ;
- Vietinių arba nacionalinių pagalbos vaikams telefono linijų skelbimas.